

USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU (EU) 2023/1951

ze dne 10. května 2023

obsahující připomínky, které jsou nedílnou součástí rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného podniku pro čisté letectví (do 30. listopadu 2021: společný podnik Clean Sky 2) na rozpočtový rok 2021

EVROPSKÝ PARLAMENT,

- s ohledem na své rozhodnutí o udělení absolutoria za plnění rozpočtu společného evropského podniku pro čisté letectví na rozpočtový rok 2021,
 - s ohledem na článek 100 a přílohu V jednacího řádu,
 - s ohledem na stanovisko Výboru pro dopravu a cestovní ruch,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro rozpočtovou kontrolu (A9-0078/2023),
- A. vzhledem k tomu, že společný podnik pro provádění společné technologické iniciativy v oblasti letectví byl založen v prosinci 2007 jako součást sedmého rámcového programu na období deseti let (Clean Sky 1); vzhledem k tomu, že v květnu 2014 Rada prodloužila dobu fungování společného podniku v rámci programu Horizont 2020 do 31. prosince 2024 (Clean Sky 2);
- B. vzhledem k tomu, že v listopadu 2021 přijala Rada nařízení (EU) 2021/2085 ⁽¹⁾ („jednotný základní akt“), kterým v rámci programu Horizont Evropa na období končící dnem 31. prosince 2031 zřídila společný podnik pro čisté letectví (dále jen „společný podnik“), jenž nahradil společný podnik Clean Sky 2;
- C. vzhledem k tomu, že společný podnik pro čisté letectví je partnerstvím veřejného a soukromého sektoru, jehož cílem je přeměnit letectví, tak by vyhovovalo udržitelné a klimaticky neutrální budoucnosti;
- D. vzhledem k tomu, že zakládajícími členy společného podniku jsou Unie, zastoupená Komisí, a organizace z leteckého odvětví, které se podílejí na vytvoření nového globálního standardu pro spolehlivé a klimaticky neutrální letecké systémy;
- E. vzhledem k tomu, že finanční příspěvek, který poskytuje Unie společnému podniku ke krytí správních a provozních nákladů, včetně prostředků EHP, činí až 1,7 miliardy EUR, což zahrnuje až 39,223 milionů EUR na správní náklady; vzhledem k tomu, že jiní členové společného podniku, než je Unie, poskytnou – nebo zajistí, aby jejich členské či přidružené subjekty poskytl – v průběhu deseti let celkový příspěvek ve výši nejméně 2,4 miliardy EUR, včetně částky až do výše 39,223 milionů EUR na administrativní náklady;

Rozpočtové a finanční řízení

1. oceňuje, že Účetní dvůr ve své zprávě uvedl, že účetní závěrka společného podniku za rozpočtový rok končící 31. prosince 2021 je ve všech významných ohledech věrným zobrazením finanční situace společného podniku k 31. prosinci 2021, výsledků jeho činnosti, jeho peněžních toků a změn čistých aktiv za daný rok v souladu s jeho finančním nařízením a s účetními pravidly, která přijal účetní Komise, a že uskutečněné operace, na nichž se účetní závěrka zakládá, jsou ve všech významných ohledech legální a správné;
2. uznává, že v programu Horizont Evropa jsou pro společný podnik stanoveny ambiciózní cíle, kterých lze dosáhnout pouze tehdy, budou-li navržena a realizována účinná řešení, která by se zaměřila na nedostatky systémů interní kontroly a byla by připravena na budoucí výzvy vyplývající z vyšší odpovědnosti, např. v oblasti řízení a plánování lidských zdrojů; v této souvislosti poukazuje na to, že obzvláště složité a náročné výpočty a požadavky na podávání zpráv představují značné riziko chyb, a vyzývá proto, aby byly v případě možnosti a slučitelnosti se stávajícím právním rámcem prozkoumány možnosti jejich zjednodušení;

⁽¹⁾ Nařízení Rady (EU) 2021/2085 ze dne 19. listopadu 2021, kterým se zřizují společné podniky v rámci programu Horizont Evropa a zrušují nařízení (ES) č. 219/2007, (EU) č. 557/2014, (EU) č. 558/2014, (EU) č. 559/2014, (EU) č. 560/2014, (EU) č. 561/2014 a (EU) č. 642/2014 (Úř. věst. L 427, 30.11.2021, s. 17).

3. bere na vědomí, že konečný rozpočet společného podniku na rok 2021 (včetně nevyužitých rozpočtových prostředků z předchozích let, účelově vázaných prostředků a prostředků přerozdělených na příští rok) zahrnoval prostředky na závazky ve výši 182,6 milionů EUR a prostředky na platby ve výši 189,9 milionů EUR;
4. chápe, že plnění rozpočtu bylo ovlivněno pandemií COVID-19, zejména pokud jde o prostředky na platby na správní výdaje, a že společný podnik přesto dosáhl v roce 2021 míry čerpání prostředků na závazky ve výši 99,6 % (bez nevyužitých prostředků, které nebyly v běžném roce potřebné), přičemž v případě prostředků na platby činila míra čerpání dostupných prostředků 82,3 %, s výjimkou nevyužitých prostředků na rok 2021 ve výši 22,9 milionů EUR (a v případě, že do celkového rozpočtu na platby zahrneme nevyužitě prostředky, tak 56,3 %);
5. konstatuje, že na konci roku 2021 přijal společný podnik téměř v plném rozsahu závazky k 1,716 miliardám EUR maximálního příspěvku EU na podepsané grantové dohody v rámci programu Horizont 2020; bere na vědomí, že z této částky zbývá v nadcházejících letech vyplatit přibližně 273 milionů EUR (tj. 16 %); dále konstatuje, že členové ze soukromého sektoru se právně zavázali poskytnout věcné příspěvky ve výši 2,1138 miliardy EUR;
6. zdůrazňuje, že míra plnění rozpočtu společného podniku na závazky a platby na rok 2021, který je k dispozici na projekty v rámci programu Horizont 2020, činila 100 %, resp. 83 %;
7. na základě výroční zprávy o činnosti bere na vědomí, že plánování na období 2022–2023 bylo revidováno tak, aby zahrnovalo převod prostředků z období 2020–2021 (nevypořádané činnosti a přeplánované výstupy) s cílem odložit zbývající činnosti až do konce programu; konstatuje, že příští období bude mít zásadní význam, neboť se očekává, že 70 % výsledků bude dosaženo v posledních dvou letech programu, přičemž na úrovni programu zbývají finanční prostředky ve výši přibližně 10 %; bere dále na vědomí, že riziko zpoždění v některých oblastech demonstračních platforem pro inovativní letadla/integrovaných technologických demonstrátorů (IADP/ITD) je i nadále vysoké a vyžaduje zvláštní sledování ze strany členů společného podniku, aby bylo možné dosáhnout jejich výsledků v průběhu trvání programu Clean Sky 2; dále konstatuje, že v příštím období by měl být v rámci všech demonstračních platforem pro inovativní letadla (IADP), integrovaných technologických demonstrátorů (ITD) a průřezových činností (TA) potvrzen plán dokončení na základě jejich hodnocení v polovině roku (jež má být provedeno v červenci 2022), přičemž se očekává, že průběžný přezkum pokroku bude hrát při posuzování kumulativní dosažené výkonnosti ústřední úlohu a potvrdí plán dosažení výsledků dle harmonogramu;

Zaměstnanci a zadávání zakázek

8. konstatuje, že plán pracovních míst společného podniku na rok 2021 obsahoval celkem 42 statutárních zaměstnanců (dočasných a smluvních zaměstnanců) a dva vyslané národní odborníky, přičemž koncem roku 2021 bylo obsazeno 42 pracovních míst; konstatuje, že v roce 2021 zahájil společný podnik proces nábory pracovníků na dvě pracovní místa (vedoucí týmu a projektový pracovník); bere na vědomí, že vedle statutárních pracovních míst spoléhá společný podnik i na externí poskytovatele služeb, např. správce internetových stránek, společnost poskytující IT služby, která pracuje i pro ostatní společné podniky, a dále na devět dočasných pracovníků a jednoho poradce v oblasti komunikace (redakce anglických textů), kteří společnému podniku poskytují další podporu;
9. v návaznosti na připomínky Účetního dvora z předchozích let se znepokojením konstatuje, že v uplynulých letech byla míra častějšího využívání dočasných zaměstnanců i nadále vysoká a činila přibližně 13 % statutárních zaměstnanců; připomíná, že vysoký počet smluvních zaměstnanců má tendenci výrazně zvyšovat fluktuaci zaměstnanců společného podniku a dále destabilizovat personální situaci; dále zdůrazňuje, že využívání dočasných zaměstnanců by mělo zůstat dočasným řešením, jelikož by mohlo mít negativní dopad na celkovou výkonnost společného podniku, např. pokud jde o zachování klíčových kompetencí, nejasnou dělbu odpovědnosti, možné soudní spory a nižší efektivitu zaměstnanců; bere na vědomí odpověď společného podniku, že byl za podmínek rostoucího počtu úkolů a navýšení pracovní zátěže v posledních letech nucen neustále zvyšovat využívání dočasných zaměstnanců, a to kvůli omezením neflexibilního plánu pracovních míst, a že tento trend bude s ohledem na dva programy – Clean Sky 2 a nový program pro čisté letectví –, které probíhají souběžně, pokračovat; konstatuje, že vhodnějším řešením by bylo poskytnout společnému podniku větší flexibilitu, pokud jde o počet míst smluvních zaměstnanců v plánu pracovních míst; připomíná nicméně, že společný podnik by měl s cílem optimalizovat využívání lidských zdrojů vypracovat formalizovaný model nebo pokyny, jak odhadnout personální potřeby (včetně základních kompetencí);

10. oceňuje, že společný podnik spolu s ostatními společnými podniky zavedl k provádění zabezpečených výběrových řízení rovněž používání online nástroje Systal v oblasti lidských zdrojů; bere na vědomí, že v souladu s rozhodnutím správní rady týkajícím se systému nového zařazení zaměstnanců provedl společný podnik v roce 2021 kontrolu jejich zařazení, v důsledku čehož došlo k přeřazení jedenácti dočasných zaměstnanců a tři smluvních zaměstnanců do jiné třídy;
11. vyjadřuje politování nad tím, že v roce 2021 nebyla zveřejněna žádná výzva k předkládání návrhů;
12. oceňuje rozsáhlé zapojení malých a středních podniků, pokud jde o účast (29 % z celkového počtu účastí na financovaných projektech – 555 ze 1887), a vysokou míru úspěšnosti žadatelů z řad malých a středních podniků (43 %); připomíná, že podnik vytváří pro malé a střední podniky nové příležitosti;
13. konstatuje, že v roce 2021 se 17 smluv, které byly uzavřeny a podepsány, týkalo veřejných zakázek a zvláštních smluv na provádění probíhajících rámcových smluv;
14. na základě výroční zprávy o činnosti za rok 2021 konstatuje, že pokud jde o vyvážené zastoupení žen a mužů, má společný podnik pro čisté letectví nižší podíl žen, které se podílejí na projektech, jsou koordinátorkami projektů nebo působí jako poradkyně a odbornice, než v předchozím roce; vyjadřuje politování nad tím, že došlo ke snížení těchto údajů a vyzývá k intenzivnějšímu úsilí o dosažení vyváženého zastoupení žen a mužů;
15. konstatuje, že společný podnik nevyplácel od roku 2016 část příspěvků zaměstnavatelů na zaměstnance společných podniků, která odpovídá poměru jejich dotovaných příjmů ze zemí mimo EU k jejich celkovým příjmům, do důchodového systému EU, neboť Komise tyto výdaje v rozpočtu společných podniků nezohlednila ani formálně nepožádala o platby; vyzývá Komisi, aby podnikla kroky, které by předešly podobným problémům v budoucnu;
16. konstatuje, že dosud nebyla přijata opatření v návaznosti na doporučení Účetního dvora z roku 2020 týkající se využívání dočasných zaměstnanců; vyzývá společný podnik, aby se touto otázkou co nejdříve zabýval, neboť tato situace je zdrojem nestability a obnáší významná rizika pro společný podnik; konstatuje, že s tímto počtem statutárních zaměstnanců nelze realizovat program společného podniku v oblasti výzkumu a inovací;

Interní kontrola

17. bere na vědomí, že pokud jde o platby prováděné v rámci programu Horizont 2020, je za audity *ex post* odpovědný společný auditní útvar Generálního ředitelství Komise pro výzkum a inovace a že na základě výsledků těchto auditů, které byly k dispozici ke konci roku 2021, vykázal společný podnik u projektů v rámci programu Horizont 2020 (zúčtování a konečné platby) reprezentativní míru chyb ve výši 1,80 % (ve srovnání s 1,60 % v roce 2020) a míru zbytkových chyb ve výši 1,0 % (ve srovnání s 0,91 % v roce 2020);
18. konstatuje, že s cílem posoudit kontroly operačních plateb ve společném podniku prověřil Účetní dvůr na úrovni konečných příjemců náhodně vybraný vzorek plateb z programu Horizont 2020 provedených v roce 2021, aby potvrdil míru chyb stanovenou na základě auditů *ex post*; vyjadřuje politování nad tím, že v jednom případě Účetní dvůr zjistil a vyčíslil systémovou chybu související s nesprávným výpočtem hodinových sazeb u osobních nákladů;
19. zdůrazňuje, že zjištění Účetního dvora potvrdilo přetrvávající systémové chyby u vykázaných nákladů na zaměstnance a že k chybám jsou ve srovnání s ostatními příjemci náchylnější zejména malé a střední podniky a noví příjemci; poukazuje na to, že tyto chyby jsou od roku 2017 rovněž pravidelně vykazovány v předchozích výročních zprávách Účetního dvora; zdůrazňuje proto, že předpokladem pro stabilizaci chybovosti pod úroveň významnosti je zjednodušení pravidel programu Horizont 2020 pro vykazování nákladů na zaměstnance a širší využívání tohoto zjednodušeného vykazování; poukazuje na to, že společný podnik by měl posílit své systémy interní kontroly s cílem řešit vyšší riziko týkající se malých a středních podniků a nových příjemců a důrazně nabádat určité kategorie příjemců, které jsou náchylnější k chybám, jako jsou malé a střední podniky a noví příjemci, k používání nástroje Personnel Costs Wizard; oceňuje, že v roce 2022 začaly všechny společné podniky provádět opatření ke snížení míry chyb v souladu s opatřeními navrženými Účetním dvorem, včetně prozkoumání možnosti používání zjednodušených forem nákladů, jako jsou jednotkové náklady, jednorázové částky a paušální sazby;

20. je hluboce znepokojen tím, že v roce 2021 byly důležité dokumenty (například prohlášení členů hodnotícího výboru o neexistenci střetů zájmů, hodnotící zprávy o zadávání veřejných zakázek, hodnotící zprávy o nábore pracovníků, rozhodnutí o výběrových komisích, rozhodnutí o zadání veřejné zakázky a pracovní smlouvy) schvalovány tak, že se do dokumentu ve formátu Word vložil obrázek podpisu příslušné schvalující osoby a poté byl soubor převeden do formátu PDF; souhlasí s připomínkou Účetního dvora, že tento postup s sebou nese právní rizika, neboť odmítnutí uchazeči mohou správnost podepsaných dokumentů o hodnocení zpochybnit; vyzývá společný podnik, aby od tohoto postupu okamžitě upustil a aby zvolil bezpečnou metodu schvalování;
21. konstatuje, že mezi společnými podniky neexistuje jednotná definice „administrativních nákladů“, která je základem pro výpočet finančních příspěvků jejich členů a předpokladem pro získání srovnatelných údajů; v této souvislosti žádá, aby společné pokyny pro všechny společné podniky obsahovaly harmonizovaný přístup ke klasifikaci některých kategorií výdajů na správní náklady, jako jsou výdaje na konzultace, studie, analýzy, hodnocení a odbornou pomoc;
22. vítá zavedení digitálního podpisu; vybízí podnik, aby usiloval o další digitalizaci;

Interní audit

23. na základě výroční zprávy o činnosti konstatuje, že funkce interního auditu společného podniku byly v roce 2021 plněny v souladu s články 28 a 29 finančních předpisů útvaru interního auditu Komise (IAS) a úředníkem interního auditu společného podniku pro čisté letectví (IAO);
24. bere na vědomí, že v roce 2021 útvar IAS neprovedl nový audit věrohodnosti; konstatuje, že v návaznosti na předchozí doporučení bylo provedeno několik následných auditů; bere na vědomí, že v dubnu 2021 byla zahájena opatření přijatá v návaznosti na audit používání grantů v rámci programu Horizont 2020 (závěrečná zpráva ze dne 22. října 2020); konstatuje, že útvar IAS dospěl v červnu 2021 k závěru, že tato tři doporučení byla společným podnikem náležitě a účinně provedena, a proto je považoval za uzavřená;
25. bere na vědomí, že v červenci 2021 byla zahájena opatření přijatá v návaznosti na audit v oblasti řízení výkonnosti (závěrečná zpráva ze dne 20. listopadu 2017); konstatuje, že dotyčné doporučení se týkalo monitorování a podávání zpráv o výkonnosti projektů programu Horizont 2020; bere na vědomí, že akční plán sestával ze tří dílčích opatření, která se zabývala nedostatky v monitorovacím procesu společného podniku, pokud jde o přínos projektů partnerů Clean Sky 2 k cílům na vysoké úrovni programu Clean Sky 2; konstatuje, že společný podnik v návaznosti na proces provádění opatření navrhl útvaru IAS v několika etapách doporučení připravená k uzavření, přičemž poslední aktualizace byla předložena v květnu 2021; bere na vědomí, že útvar IAS ve zvláštním sdělení pro společný podnik pro čisté letectví týkajícím se roku 2021 dospěl k závěru, že doporučení jsou považována za provedená;
26. konstatuje, že následný audit týkající se řízení výkonnosti (závěrečná zpráva vydaná dne 20. listopadu 2017) a postupu poskytování grantů v rámci programu Horizont 2020 (od určení témat výzvy až po podpis grantové dohody) (závěrečná zpráva vydaná dne 15. listopadu 2016) byl zahájen v lednu 2022; bere na vědomí, že dvě doporučení týkající se aktualizace popisu interních postupů společného podniku, jako je příručka pro řízení a příručka pro zajištění kvality, provedl společný podnik v souladu se stávajícími postupy programu Horizont 2020 v několika etapách, přičemž v listopadu 2021 byla útvaru IAS navržena ke konečnému uzavření; bere na vědomí, že útvar IAS dospěl ve výroční zprávě pro společný podnik pro čisté letectví týkající se roku 2021 k závěru, že jsou uvedena doporučení považována za provedená;

Předcházení podvodům a střetu zájmů

27. oceňuje, že v roce 2021 společný podnik nadále uplatňoval rozhodnutí přijatá správní radou ohledně pravidel pro prevenci a řešení střetů zájmů, která se vztahují na orgány společného podniku a jeho zaměstnance, a že v souvisejících postupech, například pokud jde o členy správní rady společného podniku, odborníky na hodnotící

postupy, komise pro zadávání zakázek a nábor zaměstnanců, se důsledně uplatňovala požadovaná preventivní opatření ke zjištění potenciálních konfliktů; zdůrazňuje, že na základě zvláštního posouzení rizik byla vypracována politika společného podniku pro citlivé funkce, která bude dokončena v roce 2022;

28. poukazuje na to, že podle posouzení Účetního dvora je třeba riziko podvodných úpadků nebo jiného podvodného jednání, jehož cílem je uniknout finančním problémům a omezením dodávek, považovat v souvislosti s pandemií COVID-19 za další ohrožení legality a správnosti; oceňuje, že společný podnik vytvořil specifický vzorek auditů *ex post* založený na posouzení rizik, který se má vztahovat na grantové dohody týkající se partnerských projektů společného podniku v celé jejich šíři, jichž se týkají určitá omezení v souvislosti s pandemií COVID-19, jak je popsal Účetní dvůr, například problémy ve finanční oblasti, provozní zpoždění a vysoké osobní náklady ve srovnání s běžnými podmínkami;
 29. vyjadřuje politování nad tím, že v roce 2021 vydal úřad OLAF závěry a zprávy týkající se dvou případů souvisejících s granty pro společný podnik Clean Sky 1 a Clean Sky 2 a že v obou případech byly tyto údajné podvody potvrzeny;
 30. konstatuje, že se doporučení úřadu OLAF v obou případech zaměřují na opatření, která má společný podnik přijmout s cílem získat zpět příslušné finanční prostředky a zvážit označení daného subjektu a dané osoby v systémech Komise (v databázi vyloučených subjektů); konstatuje, že společný podnik dokončil soudní řízení u Tribunálu týkající se tohoto případu v Itálii (zahájeného v roce 2018) a pokusí se vykonat rozsudek Tribunálu na vnitrostátní úrovni; konstatuje, že pokud jde o belgický případ, společný podnik zaregistroval své finanční pohledávky u likvidátora již v roce 2017, a to na základě zprávy úřadu OLAF a potvrzení podvodu, a že v současnosti analyzuje, jaké právní kroky je možné podniknout na vnitrostátní úrovni.
-